

Sanayicilerle bir araya geldi

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, "Vizyoner Bir Bakışla Tarım ile Sanayi Arasındaki Entegrasyonu Artırarak; Tarımsal Sanayinin, Ekonomimize Daha Etkili ve Verimli Katkı Yapmasını Değerlendirmek" ana gündemiykle düzenlenen İstanbul Sanayi Odası (İSO) Mayıs ayı meclis toplantısına katıldı.

Toplantıda bir konuşma yapan Bakan İbrahim Yumaklı, **sanayi** sektörünün ihtiyaç duyduğu kaliteli ham maddenin, fiyat dalgalanmalarından korunarak temin edilmesinin yolunun sözleşmeli üretimden geçtiğini belirterek, "Siz değerli **sanayicilerimizden** sözleşmeli üretimin yaygınlaştırılması ile ilgili desteklerinizi istirham ediyorum." dedi.

Tarım ve **sanayi** sektörlerinin bir bütünün parçaları gibi olduğunu belirten Yumaklı, et ve trnak gibi olan bu iki sektörün entegrasyonunu önemzediklerini söyledi.

Sanayi sektörünün de katkı ve destekleriyle tarımın son 22 yılda geldiği noktayı anlatan Yumaklı, çiftçiyi üretime teşvik etmek için 1,6 trilyon lira tarımsal destek verdiklerini belirtti. İbrahim Yumaklı, tarım dışına çıkan arazi miktarını önemli ölçüde azalttıklarını, 93 milyon dekarlık alana sahip 440 tarımsal ovayı koruma altına aldıklarını ifade ederek, organik tarım ve iyi tarım uygulamalarını yaygınlaştırdıklarını dile getirdi. Tarım ve **sanayi** entegrasyonunu güçlendirmek için kırsal kalkınma yatırımlarına ayrı bir önem verdiklerini aktaran Yumaklı, bu kapsamda 93 bin projeye 95 milyar lira hibe ödemesi yaptıklarını bildirdi. Yumaklı, tarım girişimcilerinin genç ve kadınlardan oluşması durumunda onlara pozitif ayrımcılık yaptıklarını belirterek, tarımda kadın ve gençlerin üretimin içerisinde kalma motivasyonunu düşük olduğunu ifade etti. Bakan Yumaklı, yaptıkları çalışmalarla, 85 milyon nüfusun ve 60 milyona yaklaşan turistin gıda ihtiyacını sorunsuz karşıladıklarını belirterek, şöyle devam etti: "Ayrıca 2023 yılında 212 ülke ve bölgeye 2 bin 200 çeşit ürün ihraç ederek, ülkemize 31 milyar dolarlık katkı sağladık. Ülkemiz, 69,2 milyar dolar tarımsal hasılla Avrupa'da birinci, dünyada ise ilk 10 ülke arasında. Bütün bu başarılarla, tarım ve **sanayi** sektörlerinin birbirine sağladığı girdi tedarikinin büyük etkisi var. Ayrıca gıda arz güvenliğimizin teminatı olan kırsalımızın kalkınmasında, **sanayi** sektörünün katkıları yadsınmaz. Bu başarıların baş mimarları olan çiftçilerimize ve bu başarıya verdikleri destek

için **sanayicilerimize** şükranlarımı sunuyorum."

"YENİ NORMALE GÖRE, ÜLKE KAYNAKLARIMIZI DAHA ETKİN KULLANMAMIZ LAZIM"

İbrahim Yumaklı, son 10 yılda salgından savaşlara, afetlerden iklim değişikliği ve nüfus artışına kadar birçok risk faktörü ile karşı karşıya kaldığını belirterek, bu faktörleri "yeni normal" olarak tanımladıklarını ve çalışmalarını bu kapsamda değerlendirdiklerini bildirdi.

Yumaklı, "Yeni normal tüm dünyada maliyetleri artırıyor, tüketim artışlarına sebep oluyor, lojistikle maliyetleri yükseltiyor, tarım ve gıdada tekelleşmeye neden oluyor, gıda milliyetçiliğini ortaya çıkarıyor, göçlere sebep oluyor, tarım arazilerinin de günden güne daha çok azalmasına neden oluyor." değerlendirmesinde bulundu.

Nüfus artış projeksiyonlarına göre 2050 yılında bu günden yüzde 70 daha fazla gıdaya ihtiyaç duyulacağını aktaran Bakan Yumaklı, "Bu gıdayı üretmek için yüzde 55 daha fazla suya gereksinim duyacağız. Bunun için de güçlü bir tarım ve güçlü bir **sanayi** sektörüne daha çok ihtiyacımız var. Yeni normale göre, ülke kaynaklarımızı daha etkin kullanmamız lazım. Bölgemizdeki rekabet gücümüzü artırmamız gerekiyor. Bu nedenle teknoloji ve bilimle daha az kaynakla daha çok üretim yapmanın yollarını bugün, daha çok aramalıyız. Biz de yeni politikalar oluşturarak kendimizi yeni normale hazırlıyoruz." diye konuştu.

Bu kapsamda son 1 yılda devrim niteliğinde düzenlemeler yaptıklarını vurgulayan Yumaklı, şöyle devam etti: "Bu düzenlemelerle, sürdürülebilirlik, verimlilik, kalite, kayıtlık ve sektöre yatırım çerçevesinde sektöre yön vereceğiz. Bu düzenlemeler, suya göre tarımın yapılması, planlı tarımsal üretime geçilmesi, işlenmeyen arazilerin üretime kazandırılması, tarımsal üretim yapılan tüm alanların kayıt altına alınması, sözleşmeli üretimin yaygınlaştırılmasıdır. Politikalarımızın tamamı devletimizin ana politikalarına entegredir. İlerleyen yıllarda eğer arz güvenliğiyle ilgili sıkıntı yaşamak istemiyorsak ve arz güvenliğini garanti altına almak istiyorsak, bu bahsettiğimiz

olduğumuz hususları hızlı bir şekilde çalışmalıyız. İnşallah, yeni üretim yılında, planlı üretime geçmiş olacağız. Özellikle hayvansal üretim ve su ürünleriyle ilgili olan 1 Ocak'tan itibaren başlamış olduk."

"SANAYİCİDEN BEKLENTİMİZ SÖZLEŞMELİ ÜRETİMİN GELİŞTİRİLMESİ VE YAYGINLAŞTIRILMASI"

Tarım ve Orman Bakanı Yumaklı, sözleşmeli üretimin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasına önem verdiklerini belirterek, "Sözleşmeli üretim yaptırılmıyorsanız, oluşacak her türlü etkiye açık bir üretim varsa ve **sanayicinin** üretiminde boşluk oluşuyorsa burada ne üretim planlamasından bahsedebiliriz ne de hedeflerimize ulaşabiliriz." dedi. **Sanayi** sektörünün ihtiyaç duyduğu kaliteli ham maddenin, fiyat dalgalanmalarından korunarak temin edilmesinin yolunun sözleşmeli üretimden geçtiğini vurgulayan Yumaklı, şunları kaydetti:

"Diğer taraftan da çiftçimiz gelir garantili üretim yapıyor. Bu sayede tarımsal üretim yapılırken, optimum girdi ile maksimum verim sağlamış oluyoruz. Sözleşmeli üretimi yaygınlaştırmak için bu kapsamda üretim yapan çiftçilerimize kullandıkları tarımsal kredilerde yüzde 15 ilave faiz indirimi sağlıyoruz. Böylece gerekli diğer koşulları da sağlayan üreticilerimiz çok ciddi oranda bir faiz indirimine erişebiliyor. O yüzden ben siz değerli **sanayicilerimizden** sözleşmeli üretimin yaygınlaştırılması ile ilgili desteklerinizi istirham ediyorum."

"SU VE SULAMA ALANINA 2,4 TRİLYON LİRA KAYNAK AKTARARAK 10 BİNDE FAZLA PROJEME İMZA ATTIK"

Tarım ve Orman Bakanı Yumaklı, iklim

değişikliğinin en fazla etkilendiği alanların başında gelen su kaynaklarının yeterliliğini ve sürdürülebilirliğini göz önünde bulundurarak tarımsal ve endüstriyel üretimi bir bütün olarak planlaması gerektiğini vurguladı.

Sınırlı olan tatlı su kaynaklarının büyük bir kısmının tarımsal üretim ve tarıma dayalı imalat **sanayi** için kullanıldığını aktaran Yumaklı, su kullanım oranlarının esasında tarım ve **sanayi** sektörlerinin birbirleriyle yakından ilişkili olduğunu ortaya koyduğuna dikkati çekti.

Türkiye'nin mevcut durumu itibarıyla su stresi altında olduğunu, alışkanlıkların değiştirilmediği takdirde 6 yıl sonra "su fakiri" bir ülke konumuna düşebileceğini ifade eden Bakan İbrahim Yumaklı, bu kapsamda suyu depolamak adına, su ve sulama alanına 2,4 trilyon lira kaynak aktararak 10 binden fazla projeye imza atıldığını belirtti. Yumaklı, Su Verimliliği Seferberliği çalışmalarının sürdürüldüğünü belirterek, bu kapsamda, kentsel, tarımsal, endüstriyel ve bireysel su verimliliği için hedefler doğrultusunda öncelikli eylemleri geliştirdiklerini söyledi.

Sanayicilerle işbirliği içerisinde su verimliliği tedbirlerinin uygulanmasıyla, **sanayide** yüzde 50'ye varan oranlarda su kazanımı sağlanmasını hedeflediklerini bildiren Yumaklı, endüstriyel su kullanımında "suda sıfır kayıp" ilkesiyle "sıfır deşarj" ilkesinin döngüsel su kullanımını ve atık su geri kazanımını yaygınlaştıracakını vurguladı. Geri kazanılan atık suların uygun alanlarda kullanılmasını sağlayarak, su temin maliyetlerini azaltırken, endüstriyel atık suların kaynaklı çevresel kirliliğinin de önlenilebileceğini ifade eden Yumaklı, İSO tarafından hazırlanan Su Raporu'nun bu süreçte önemli bir adım olduğunu sözlerine ekledi.

"TSKB KALKINMA GÜNÜ'NDE" FINANS, AKADEMİ VE İŞ DÜNYASI BİR ARAYA GELDİ

1950 yılından bu yana Türkiye'nin kapsayıcı ve nitelikli kalkınması için değer üreten TSKB (Türkiye Sınai Kalkınma Bankası), yeşil ve kapsayıcı bir geleceğe katkıda bulunmak amacıyla; uluslararası kuruluşların temsilcilerinin akademi ve iş dünyasına kadar pek çok kesimi bir araya getirdi. TSKB Genel Müdürü Murat Bilgiç'in açış konuşması ile başlayan 1'inci TSKB Kalkınma Günü'ne çok sayıda iş insanı, ekonomist, akademisyen ve yazar konuşmacı olarak katıldı. Etkinliğin açılışında konuşan TSKB Genel Müdürü Murat Bilgiç, Türkiye'nin kalkınma yolculuğunda TSKB'nin nitelikli kalkınma odağındaki kesintisiz desteklerini sürdüreceğini belirterek, "Türkiye'nin ilk kalkınma ve yatırım bankası olarak, tam 74 yıldır ilk günkü heyecan ve adanmışlık duygusuyla ülkemizin kapsayıcı ve çok yönlü kalkınması için değer üretiyoruz. TSKB Kalkınma Günü'nü de bu değeri büyütmek, Bankamızın 75. yılına yaklaşırken biriktirdiğimiz deneyimi ortak bir zeminde paylaşmak, değerli paydaşlarımızla iş birliği ve sinerji içinde ülkemizi sürdürülebilir gelecek hedeflerinde ileriye taşımak üzere başlatıyoruz" dedi.

Türkiye'de sürdürülebilir kalkınmayı hedefleyen ve ilk çevresel sosyal etki ölçümünü uygulamaya koyan TSKB, kapsayıcı ve sürdürülebilir geleceğin inşasına katkıda bulunmak amacıyla, "TSKB Kalkınma Günü" etkinliğinin ilkinin gerçekleştirdi. Bankamız, 4 Haziran tarihinde İstanbul'da düzenlediği etkinliğe Dünya Bankası, Fransız Kalkınma Ajansı, Asya Altyapı Yatırım Bankası gibi uluslararası kuruluşların üst düzey temsilcilerinin yanı sıra akademi ve iş dünyasından çok sayıda önemli katılımcı katıldı.

TSKB Genel Müdürü Murat Bilgiç, Dünya Bankası Türkiye Direktörü Humberto Lopez'in yanı sıra Prof. Dr. Asaf Savaş Akat, Prof. Dr. Refet Gürkaynak gibi ekonomist, akademisyen ve iş insanının konuşmacı olarak katıldığı TSKB Kalkınma Günü, nitelikli kalkınma ve

yeşil ekonomi konularında önemli bir platform olarak öne çıkmayı hedefliyor. TSKB'nin kalkınma kavramını başından beri ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimin iç içe geçtiği bütünsel bir yaklaşımla ele aldığını vurgulayan TSKB Genel Müdürü Murat Bilgiç, Türkiye'nin nitelikli kalkınması odağında kesintisiz desteklerini sürdüreceğini belirterek, "İlkini gerçekleştirdiğimiz TSKB Kalkınma Günü ile ülkemizin 100 yıllık kalkınma yolculuğuna yakından bakarak üreten Türkiye'nin gelecek vizyonu doğrultusunda, stratejik kalkınma alanlarında nele odaklanacağımızı ortak bir zeminde tartışma fırsatı bulmaktan mutluluk duyuyoruz. Önümüzdeki yıllarda gelenekselleşmesini arzu ettiğimiz TSKB Kalkınma Günü'nün nitelikli ve sürdürülebilir kalkınma yolunda önemli bir paylaşım zeminine dönüşerek kamu, özel sektör, akademi ve tüm paydaşlarımızla iş birliği ve ortak akıl içinde sürdürülebilir geleceğimiz için üretilecek çözümlere yeni bir alan açarak ilham olmasını diliyorum" dedi.

TSKB'nin kuruluş yıldönümününün 2 Haziran olduğuna dikkat çeken TSKB Genel Müdürü Murat Bilgiç, "Kuruluş tarihimiz olan 2 Haziran'ı Türk Patent ve Marka Kurumu'na "TSKB Kalkınma Günü" olarak tescil ettirerek çok yönlü nitelikli kalkınmaya adanmış 74 yıllık tarihimizi özel bir günle onurlandırmak istedik. TSKB Kalkınma Günü'nü sadece Bankamızın kuruluş yıl dönümü olarak değil, aynı zamanda tam 74 yıldır kalkınma kavramını kapsayıcı bir perspektifle sahiplenerek ülkemize hizmet etmenin simgesel bir ifadesi olarak da görüyoruz. TSKB olarak bu özel günle ülkemizin kalkınma yolculuğuna üreten Türkiye'nin gelecek vizyonuna odaklanacağız. Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılında da ülkemizin sürdürülebilir büyümesine, uluslararası alanda verdiği karbon taahhütlerinin gerçekleşmesine ve gelecek nesillere daha yaşanabilir bir dünya bırakmak için tüm gücümüzle çalışmaya devam edeceğiz" diye konuştu.

TSKB KALKINMA GÜNÜ'NDE 'SÜRDÜRÜLEBİLİR GELECEK İÇİN NİTELİKLİ KALKINMA' MESAJI

"Sürdürülebilir Gelecek için Nitelikli Kalkınma" mottosuyla gerçekleşen TSKB Kalkınma Günü etkinliğinin ilki TSKB Genel Müdürü Murat Bilgiç ve Ekonomi Gazetesi Yönetim Kurulu Başkanı Hakan Güldağ'ın açış konuşmaları ile başladı. Açış konuşmalarının ardından

Dünya Bankası Türkiye Ülke Direktörü Humberto Lopez "Türkiye'de Sürdürülebilir Kalkınma" başlıklı konuşması ile sahne aldı. Humberto Lopez'in ardından TSKB Kalkınma Günü, TSKB Genel Müdürü Murat Bilgiç ve Prof. Dr. Asaf Savaş Akat'ın "Türkiye'nin Kalkınma Hikayesi" başlıklı sohbeti ile devam etti. Moderatörlüğünü Hakan Güldağ'ın üstlendiği "Türkiye'nin Yeşil Kalkınma Yolculuğu" panelinde UN SDSN Türkiye Ağı Koordinatörü Bahar Özyay, İstanbul Sanayi Odası Sürdürülebilirlik Platformu Başkanı Sultan Tepe ve UNDP Türkiye Mukim Temsilci Yardımcısı Miodrag Dragisic konuşmacı olarak katıldı. TSKB Genel Müdür Yardımcısı ve Sürdürülebilirlik Lideri Meral Murathan'ın moderatörlüğünde gerçekleşen "Kapsayıcı Net Sıfıra Doğru Kalkınma Bankacılığı" panelinde ise Dünya Bankası Program Lideri ve Kıdemli Finans Sektörü Uzmanı Etkin Özen, AIIB Danışmanı Evren Dilekli ve AFD Türkiye Direktör Yardımcısı Marine Karcher konuştu. "Ekonomist Perspektifinden Kalkınma" panelinde TSKB Başekonomisti ve Direktörü Dr. Burcu Ünüvar ve Prof. Dr. Refet Gürkaynak arasında geçen sohbetin ardından program TSKB Genel Müdür Yardımcısı Poyraz Koğacıoğlu'nun moderatörlüğünde gerçekleşen "Kalkınma Bankacılığında Sermaye Piyasalarının Rolü" paneliyle devam etti. Panellerde, Smart Güneş Yönetim Kurulu Başkanı Halil Demirdağ, Naturel Holding Strateji ve Yatırımlar Bölüm Başkanı, CFO Hasan Sarıççek ve İş Portföy Genel Müdür Yardımcısı Hüseyin Gayde konuştu. Birinci TSKB Kalkınma Günü, "Sürdürülebilir Gelecek İçin Ortak Çözüm Üretmek" başlığında Ekonomi Gazetesi Koordinatörü Didem Eryar Ünlü ve İmcece Koordinatörü Zeynep Erdoğan arasında geçen sohbetle son buldu.

Türkiye'nin enerji sektöründeki dönüşümünde liderlik eden projelerde önemli bir rol oynayan TSKB'nin, 2002 yılından bu yana orta ve uzun vadeli kaynaklar aracılığıyla Türkiye'deki çeşitli yenilenebilir enerji projelerine finansman desteği sağladığını belirten TSKB Genel Müdürü Murat Bilgiç, bankanın toplumsal ve çevresel etkiye de göz önünde bulunduran bir anlayışla hareket ettiğini söyledi.

Türkiye Yeşil Fonu'nun kurulması kapsamında da önemli adımlar atıklarına işaret eden TSKB Genel Müdürü Murat Bilgiç ayrıca, Türkiye'nin 2053 Net Sıfır hedefine doğrudan katkı sağlayacak "Türkiye Dağıtık Enerji için Piyasa Geçişinin Hızlandırılması Projesi"ni de çok kısa bir süre önce yine Dünya Bankası ile hayata geçirdiklerini hatırlattı.

"Bu anlamlı proje ile ülkemizin Ulusal Katkı Beyanı kapsamında, başta enerji sektörü olmak üzere ortaya koyduğu dönüşüm hedeflerine ulaşmasını hızlandırarak sürdürülebilir gelecek hedefimize biraz daha yaklaşıyoruz" diye konuşan Bilgiç şunları ekledi: "Yenilenebilir enerji ül-

kemizin yeşil dönüşümündeki önemli stratejik kalkınma alanlarının başında geliyor. Banka olarak, 2002 yılından beri bu alana itinayla eğiliyoruz. Halı hazırda Türkiye'nin mevcut kurulu gücünün yüzde 55'i yenilenebilir enerji projelerinden oluşuyor. Bugüne kadar sağladığımız finansman destekleriyle ülkemizin yenilenebilir enerji alanındaki kurulu gücünün yüzde 15'ini temsil ediyoruz. Bununla beraber, son iki yılda finanse ettiğimiz 280 MW'ın üzerinde çatı ve arazi GES yatırımları ile sanayicimizin elektrik ihtiyacını kendi yenilenebilir enerji kaynaklarından karşılamasına destek olduk. Dünya Bankası ile imzaladığımız Dağıtık Enerji Projesi ile bu yatırımları daha hızlı bir şekilde yatırımcı ile buluşturarak yaygınlaştırmayı hedefliyoruz. Uluslararası kuruluşlardan sağladığımız kaynaklarla her yıl 16 milyon tonun üzerinde CO2 emisyon azaltımı sağlanmasından ve bu yolla çevresel etkiye katkıda bulunmaktan da büyük mutluluk duyduğumuzu ifade etmek isterim. Bunların yanı sıra deprem bölgelerinde eğitime katkıda bulunan kapsamlı projelerimizle de genç nesillerin eğitimine destek olmaya devam ediyoruz. TSKB olarak, daha yeşil ve sürdürülebilir bir gelecek için yürüttüğümüz çalışmalarımızı tüm gücümüzle sürdürüyoruz."

ULUSLARARASI KATILIMLA YAPILAN "TSKB KALKINMA Türkiye'nin ilk 'Yeşil Fonu'

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (TSKB), ilkini gerçekleştirdiği "TSKB Kalkınma Günü" etkinliğini EKONOMİ Gazetesi iş birliği ile düzenledi. Etkinlikte konuşan Dünya Bankası Türkiye Ülke Direktörü Humberto Lopez, Türkiye'ye 18 milyar dolarlık ek bir finansman geleceğini açıkladı.

Ekonomi içerisinde büyümeyi sağlamak için yatırımların ekonomiyi verimli ve etkili hale getirecek sektörlerle akması gerektiğini ifade eden Lopez, "Bir, iki yıldan bahsetmiyorum ama belli bir süre sonra enflasyonun etkisi azalacak. Bununla ilgili olarak da sabırlı olmak gerekiyor" mesajını verdi.

İMAMGÖNEŞ-İSTANBUL

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası'nın (TSKB) EKONOMİ gazetesi iş birliği ile ikinci gerçekleştirdiği "TSKB Kalkınma Günü" alanında uzman isimlerin katılımıyla İstanbul'da yoğun bir ilgiyle düzenlendi. TSKB Genel Müdürü Murat Bilgiç'in "Türkiye Yeşil Fonu 400 milyon dolar üzerine çıkacak" mesajı verdiği açılış konuşmasının ardından sözü alan EKONOMİ Gazetesi Yönetim Kurulu Başkanı Hakan Güludağ da Türkiye'nin kendi emisyon sistemini kurması gerektiğini altın çizdi. TSKB Yönetim Kurulu Başkanı Adnan Ballı'nın katılımıyla gerçekleştirilen toplantıda Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz da gönderdiği mesaj ile yer aldı.

Etkinlikte konuşma yapan Dünya Bankası Türkiye Ülke Direktörü Humberto Lopez, büyüme açısından Türkiye'nin son 20 yıla bakıldığında önemli adımlar atıldığını söyledi. Türkiye'nin bu dönemde yüzde 5,4 ortalama bir büyüme sağlandığı belirten Lopez, hâlihazırda sunulan 17 milyar dolarlık tüm fonlara ek olarak Türkiye'ye 18 milyar dolarlık bir finansman geleceğini açıkladı.

Kalkınma için üç ana başlık vurgusu yapan Lopez, şöyle devam etti: "Bunların ilki büyümeyi ve büyüme olmadan kalkınma olmaz. Öncelikle büyümeyi sağlamamız gerekiyor. İkinci başlık, işin sosyal boyutu, kapsayıcılık. Büyümenin sadece belli bir kesim için değil, toplumdaki tüm kesimler için geçerli olmasını sağlamamız. Üçüncüsü de sürdürülebilirlik, yeşil büyüme dediğimiz kavramı besleyecek olan sürdürülebilirlik boyutu. Türkiye'de 26 yıllık süre zarfında

“

Bir, iki yıldan bahsetmiyorum ama önümüzdeki döneme baktığımızda belli bir süre sonra enflasyonun etkisi azalacak. Bununla ilgili olarak da sabırlı olmak gerekiyor

kişi başına düşen milli gelir 4 katına çıktı. Bu başarının muhakkak takdir edilmesi gerekli. Son 20-25 yıldaki başarının önümüzdeki 20 yılda da devam etmesini sağlamamız gerekiyor. Bunun üzerine enflasyon ortamında yatırımların daha verimli, üretken sektörlere akması çok kolay değildir. En iyi sektörün ne olduğunu kestirmek çok mümkün olmayabilir her zaman."

Enflasyonun etkisi azalacak sabırlı olmak gerekiyor

Yatırımların kendini koruyabilecek sektörlerle kaydırmı belirten Lopez, ekonomi içerisinde büyümeyi sağlamak için yatırımların ekonomiyi verimli ve etkili hale getirecek sektörlerle akması gerektiğini ifade etti. Kısa vadede bununla ilgili sıkıntılar olabileceğini belirten Lopez, "Bir, iki yıldan bahsetmiyorum ama önümüzdeki döneme baktığımızda belli bir süre sonra enflasyonun etkisi azalacak. Bununla ilgili olarak da sabırlı olmak gerekiyor" dedi.

Türkiye'de verimlilik faktörüne bakıldığında son 10 yılda bunun bir miktar azaldığını vurgulayan Lopez, enerji geçişi stratejisinin önemli olduğunu dile getirdi. Enerji açısından Türkiye'nin lider ülkelerden biri olduğunu aktaran Lopez, elektrik üretim kapasitesinin bugün Türkiye'de yaklaşık 105 bin megavat olduğunu söyledi.

"Türkiye'de uyum açısından güçlenme var"

Dünya Bankası tarafından dünyadaki ilk yeşil fonlardan birini Türkiye'de devreye alırlarına dikkat çeken Lopez, sözlerini şöyle sürdürdü: "Bu fonlar, üretim mühendisliği alanında değişiklikler yapacak olan firmalara aktarılacak. Burada kalkınma bankaları güneş panellerinin daha fazla kullanımına destek verecek. Sadece GES'lerin oluşturulmasından bahsetmiyorum. Aynı zamanda çatı güneş enerjisi santrallerinin oluşturulmasından da bahsediyorum. Biz ülkelerin tutarlı hareket etmesini bekliyoruz. Burada uyum önemli. Ülkeler arasında kurtuluşmaları değil uyumu teşvik etmek istiyoruz, zorluklara uyum sağlama yetilerinin artırılmasını istiyoruz."

Lopez, ülkelerin zenginleştiğiçe tarım sektörünün ekonomideki ağırlığının düştüğünü, hizmet ve sanayi sektörünün payının da arttığını belirtti. Lopez, son 10 yılda Türkiye'deki istihdamın yüzde 10 civarında artarken tarım sektöründe yüzde 9 civarında azaldığını kaydetti.

Hedef kalkınma potansiyelini hayata geçirip dünyada önemli aktör olmak

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, TSKB Kalkınma Günü etkinliğine bir mesajla katıldı. Yılmaz mesajında şunları vurguladı: "Kalkınma, ekonomik büyümenin yanı sıra toplumsal refahın artırılması ve altyapının güçlendirilmesi anlamına gelmektedir. Bu süreçte gerçekleştirilen yapsal reformlar ve yatırımlar, kalkınmanın sürdürülebilirliğini sağlamıştır.

Türkiye Yüzyılı vizyonumuz doğrultusunda, odakna yeşil ve dijital dönüşümü alan, afetlere dayanıklı, ileri teknolojiye dayalı yüksek katma değer üreten, geliri adil paylaşan, istikrarlı, güçlü ve müreffeh bir Türkiye yolunda atılacak adımlarla, kalkınma potansiyelimizi tam olarak gerçekleştirecek bölgemizde ve dünyada önemli bir aktör olma hedefimizi gerçekleştireceğiz."

TSKB Kalkınma Günü etkinliğinin tamamını Nasil Bir Ekonomist'in YouTube kanalından izlemek için QR kodu okutunuz.

"Sürdürülebilir büyüme için enflasyon ve cari denge sorunlarını çözmeliyiz"

Moderatörlüğü TSKB Genel Müdürü Murat Bilgiç'in yaptığı "Türkiye'nin Kalkınma Hikayesi" panelinde Prof. Dr. Asaf Savaş Akat yer aldı. Türkiye'nin devlet geleneği olarak kurumsal avantajı bulunduğunu belirten Akat, şöyle devam etti: "Dünyadaki kötü örnekleri görmek iyi durumdayız dememek lazım. Firmaların dünyada rekabet edebilecek verimliliğini oluşturması, yapacağı yatırım için kuru döngüsüne gerekiyor. Enflasyon sorununu

çözemediğimiz takdirde çok önemli bir kırılma anında çok büyük bir hata yaparsınız. Türkiye 1978 yılında AB'ye tam üye olma fırsatı reddetti. Bu ortamda da böyle bir risk var. Fiyat istikrarını sağlamamız gerekiyor. Sanayi kurumsal yapılarını kaldırmaz. Fiyat ve dövizle ilgili istikrarın temin edilmesi lazım. Dış ticaret açığını azaltmalıyız. Enflasyon ve cari denge sorununu çözemeden sürdürülebilir büyüme mümkün değil."

"Doğru hesap: Yavaş büyümek ama sonunda mutlu olmak"

Moderatörlüğünü TSKB Başekonomisti ve Direktörü Burcu Ünüvar'ın yaptığı "Ekonomist Perspektiften Kalkınma" paneline katılan Prof. Dr. Refet Gürkyaynak, şunları söyledi: "İyi işler yaparsanız sonuç da iyi olur. Büyüme bir sayı, kalkınma insan tecrübesidir. Büyümeyi kalkınma için istiyoruz aslında. Kadınların iş gücüne katılımı büyüme açısından tek başına önemli değil ama kalkınma açısından önemli bir adım. Merkez bankasının yeşil enerji konusunu

vazife edinmesinin kötü bir şey olduğunu düşünüyorum. Uzman kurulların bu işi yapması, regülasyonun sağlanması lazım. Finansman da elbette önemli. Bu noktada da kalkınma bankaları ortaya çıkıyor zaten. Hızlı büyüyeceğiz ama mutsuz olacağız ya da yavaş büyüyeceğiz mutlu olacağız düşüncesine baktığımızda gün sonunda önemli olan mutlu olmak. Yapılan işler sonraki nesillere de yararlı. Kalkınma budur."

"İyi şirket" olma yolculuğunda gençlerin baskın rolü etkili oluyor

İmce Direktörü Zeynep Erdoğan'ın katıldığı "Sürdürülebilir Gelecek İçin Ortak Çözüm Üretmek" panelinin moderatörlüğünü Ekonomi Gazetesi Koordinatörü Didem Eryar Ünlü yaptı. İmce'nin 2016 yılında kurulduğunu belirten Erdoğan, şunları söyledi: "Amacımız şirketlerin tek başına hareket edemediği yerde birden fazla paydaş ile nasıl iş birliği yaratabileceklerine, bunu nasıl toplumsal etkiye

dönüştürebileceklerine çözüm bulmak. Burada çıkan girişimcileri etli alanına göre yönlendirmeye çalışıyoruz. Türkiye'de yapılan iyi işleri dünyaya da gösterebilmeyi amaçlıyoruz. Döngüsel ekonomi üzerine çalışıyoruz. Global anlamda birçok önemli etkinlikler yaparak buradaki ekosistemin gelişmesine katkı sunmaya çalışıyoruz. Şirketler iyi şirket olma yolculuğunda gençlerin baskın rolü etkili oluyor."

"Sürdürülebilir olmak için yeşil dönüşümle ilgili sektörleri desteklemeliyiz"

Moderatörlüğünü TSKB Genel Müdür Yardımcısı Poyraz Koçacoğlu'nun üstlendiği "Kalkınma Bankacılığında Sermaye Piyasalarının Rolü" panelinde konuşan Naturel Holding Strateji ve Yatırımlar Bölüm Başkanı ve CFO'su Hasan Sarıçayık, "2023'te de 14 trilyon dolar yakın yeşil enerji yatırım oldu. Takriben yıllık 7 trilyon dolar yatırım yapılmalı. Bu yatırımları kimin yapacağı işaret" dedi. Bir girişim sermayesi fonunun bugün bir yatırıma ortalama 16 milyon dolarlık kaynak sağlar durumda

olduğunu aktaran İy Portföy Genel Müdür Yardımcısı Hüseyin Gayde ise "Son yıllarda kendi büyümemiz etkileyecek ama dünyadaki seviye için gidecek daha çok yolunuz var" diye konuştu. Nitekim kalkınma bankalarının önem kazandığını vurgulayan Smart Güney Yönetim Kurulu Başkanı Hali Demir da "Sürdürülebilir olma için yeşil dönüşüm ile ilgili sektörleri geliştirmek gerekiyor. Ülkemizin kalkınmasında herkesin elini taşına atması gerekiyor" ifadelerini kullandı.

GÜNÜ"NÜN İLKİ ÖNEMLİ MESAJLARA SAHNE OLDU 400 milyon doları aşacak

"Bir yılda Türkiye'nin ekonomik, sosyal ve çevresel kalkınmasına 1.1 milyar dolar kaynak sağladık"

Etkinliğin açılış konuşmasını gerçekleştiren TSKB Genel Müdürü Murat Bilgiç, TSKB Kalkınma Günü etkinliğinin önemündeki dönemde bir geleceğe dönüşmesini arzu ettiklerini ifade etti. Bilgiç, kuruluş tarihi olan 2 Haziranı Türk Patent ve Marka Kurumu'na "TSKB Kalkınma Günü" olarak tescil ettirdiklerinin altını çizdi. "TSKB olarak, kalkınma kavramını bağdandan beri, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimin iç içe geçtiği bütünsel bir yaklaşımla ele alıyoruz" diyen Bilgiç, bankanın 2024 yılı ajandasına öncelikli olarak Türkiye depreminin yarattıkları sarıya devam ederken **sanayinin** yeşil ve kapsayıcı dönüşümü ve ülkemizin emisyon azaltım hedeflerini gözeterek yatırımları desteklemek yer alıyor" diye konuştu.

Konuşmasında yabancı fonları Türkiye'ye giriş penceresi olarak, özel sermayenin hareket etmesini teşvik eden etkisine inandıklarını söyleyen Bilgiç, şöyle devam etti:

"Bu anlayışla, 2023 yılında uluslararası finansal kuruluşlarla önemli kaynak anlaşmalarına imza atarak ülkemizin ekonomik, çevresel ve sosyal kalkınmasına katkıda toplamda 1,1 milyar dolar tutarında kaynak temin etmeyi başardık.

Eş zamanlı, 2024 yılında da uzun soluklu paydaşlarımız arasında yer alan uluslararası finansal kuruluşlarla ilgili yenilikçi ürünler geliştirme ve yeşil fonlar aracılığıyla bankamızın kaynaklarını çeşitlendirmeye devam edeceğiz."

Dünya Bankası ile Aralık 2023'te imzalanan attığımız Türkiye Yeşil Fonumuz, dünyada krediyel finansman edilecek kurulan ilk girişim sermayesi yatırım fonu olma özelliğini taşıyor. İlk etapta, 155 milyon dolarlık bir fon olarak kurduğumuz bu özel fonun çarpan etkisiyle 400 milyon doların üstüne çıkmasını öngörüyoruz. Hali hazırda kurulduğuna son aşamaya geldiğimiz Türkiye Yeşil Fonumuz ile sermaye girişi yoluyla da kaynak temin ederek bu kaynağı ülkemizdeki nitelikli yatırımlarla buluşturacağız."

Türkiye'nin 2053 Net Sıfır hedefine doğrudan katkı sağlayacak "Türkiye Dağıtık Enerji Piyasa Geçişinin Hızlandırılması Projesi"ni de Dünya Bankası ile hayata geçirdiklerinin altını çizen Genel Müdür Bilgiç, "Bu anlamlı proje ile ülkemizin Ulusal Katkı Beyanı kapsamında, başta enerji sektörü olmak üzere ortaya koyduğumuz dönüşüm hedeflerine ulaşmasını hızlandırarak sürdürülebilir gelecek hedefimize biraz daha

yaklaşacağız" açıklamasını yaptı.

"Yenilenebilir enerji alanındaki kuruluş gücünü yüzde 15'ini temsil ediyoruz"

Yenilenebilir enerjinin Türkiye'nin yeşil dönüşümündeki önemli stratejik kalkınma alanlarının başında geldiğini kaydeden Bilgiç, "Banka olarak, 2002 yılından beri bu alana itinayla eğiliyoruz. Hali hazırda Türkiye'nin mevcut kuruluş gücünün yüzde 55'i yenilenebilir enerji projelerinden oluşuyor. Bugüne kadar sağladığımız finansman destekleriyle ülkemizin yenilenebilir enerji alanındaki kuruluş gücünün yüzde 15'ini temsil ediyoruz" dedi.

Nitelikli kalkınmanın bir diğer ön koşulunun çok uzun yıllardır bankacılık faaliyetleriyle baş başa yürüttükleri toplumsal fayda sağlayan projeler olduğunu altını çizen Murat Bilgiç, "Ülkemizin sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak amacıyla, İstanbul Kültür Sanat Vakfı ve Türk Eğitim Vakfı gibi kendi alanlarının ve saygın iş ortaklarıyla 'Yanım Kadın Yıldızları ve Eğitimden Ötirmeye' burs fonlarımızla eğitimde ve sanatta fırsat eşitliğine yatırım yaparken gençlerimizin geleceğe daha umutlu bir şekilde bakmalarına destek oluyoruz" dedi.

Murat Bilgiç

"Türkiye'de kalkınmanın rengi artık 'yeşil' olacak!"

TSKB Kalkınma Günü'nün, Türkiye Kalkınma Günü'ne evrilebilecek, oradan da Dünya Kalkınma Günü'ne doğru gidecek önemli bir etkinliğin ilk adımı olduğunu vurgulayan EKONOMİ Gazetesi Yönetim Kurulu Başkanı Hakan Güldağ, TSKB'nin Türkiye'nin kalkınmasına verdiği desteğin kritik önemde olduğunu söyledi. Yeşil dönüşümde de TSKB'nin öncü bir rol oynadığına da dikkat çeken Güldağ sözlerine şöyle devam etti:

"Nasıl bir ekonomi diye sorunca yanıt belli: Türkiye'nin yeni büyüme stratejisi yeşil dönüşüme dayanmalı. Türkiye'de kalkınmanın rengi bundan böyle yeşil olacak! Ekonomideki göçüştürmede nedensizlikle ülkenin zayıf yönlerini öne çıkartıp kaydeden Güldağ, "Oysa Türkiye için bu süreçte pek çok imkan var. Etrafımızda metali, plastiği bizden iyi işleyen kimse yok. Üretimimiz zengin ve çeşitli. Bölgede imalat **sanayi** ihracatının 3'te 1'ini tek başına Türkiye yapıyor. Bu gücü yeşil teknolojilerinin ortaya çıkardığı kabiliyetlerle birleştirdiğimizde nitelikli sürdürülebilir kalkınmada Türkiye'nin fırsat penceresi

Hakan Güldağ

ardına kadar açık.

Kendi emisyon ticaret sistemimizi oluşturmalıyız

Türkiye'nin sıfır karbon hedefini 2053'e kadarını, bunun iddialı bir hedef olduğuna dikkat çeken Güldağ, "Oysa elimizi çabuk tutmamız lazım. İklim Kanunu'nu çıkaralım. TSKB'nin öncülük yaptığı iklim fonlarına büyütem, emisyon ticaret sistemimizi bir an önce kurup, hayata geçirelim. Kendi ETS'mizi oluşturursak Sınırda Karbon Vergisi'ne takılmayız. Avrupa bizden toplama başlamadan kendi ETS'mizi kurup, Türkiye'nin kalkınmada çitayı yükselmesini güçlü biçimde fonlamamız akılcı olur" diye konuştu.

"Finansal yatırımda çevresel etki ve kapsayıcılık dikkate alınmalı"

Moderatörlüğünü TSKB Genel Müdür Yardımcısı ve Sürdürülebilirlik Lideri Meral Murathanın yaptığı "Kapsayıcı Net Sıfır Doğru Kalkınma Bankacılığı" paneline Dünya Bankası Program Lideri ve Kıdemli Finans Sektörü Uzmanı Etkin Özen, AİIB Danışmanı Evren Dilekli ve AFD Türkiye Direktör Yardımcısı Marine Karcher katıldı.

Mali kuruluşların ülkelerin kalkınma hedeflerini gerçekleştirmeye çalıştığına değinen Dünya Bankası Program Lideri ve Kıdemli Finans Sektörü Uzmanı Etkin Özen, "Verimliliği arttırmaya, üretimde dirençliliği sağlamaya çalışıyoruz. Yatırım kararı alınırken çevresel etki ya da kapsayıcılığı dikkate alınmaz gerekçesiyle Türkiye için büyük bir fırsat. Bu görüşleri bir yönümüz. Özel sektörü bir sonraki seviyeye taşıyalımız. Özel sektörün daha verimli olması ve yeşil dönüşüme uygun hale gelmeleri gerekiyor. Uluslararası seviyeye entegre olmaları için bu unsurları destekliyoruz. Toplumla birlikte çalışmamız önemsiyoruz" dedi.

Önceliğimiz yeşil dönüşüme verdiklerini söyleyen AİIB Danışmanı Evren Dilekli de, "Bizden en fazla kredi kullanan banka TSKB. İş hacmi açısından en büyük ikinci ülke de Türkiye. Yeşil ekonomiyi geçiş ve yeni ürünleri destekliyoruz. Bankalar üç aylık vadelerle kendilerini finanse edebiliyorlar. Bu geçiş finansman etmek biraz zor olabilir çünkü uzun süreli bir durum bu. Sermaye piyasaları yeşil dönüşümde önemli rol oynayabilir. İlk çalışmalarımız Eximbank ile başladı. Yeni modelleri geliştirmemiz ve kullanmamız gerekiyor. Kolaylaştırıcı bir unsur olmaları çok mutluymuz" şeklinde konuştu.

Her yıl 12 milyar Euro fon sağladıklarını vurgulayan AFD Türkiye Direktör Yardımcısı Marine Karcher ise şu ifadeleri kullandı: "Taahhütünü yansı iklimle fayda sağlayan projelerle alakalı. Müşteriler ve bakanlıklarla projenin yol haritasını dikkate alıyoruz. Sosyal cinsiyet ile ilgili TSKB ile birlikte çalışma yaptık. Kadınların güçlendirilmesi ve yetkilendirilmesi çok büyük bir adım. Deprem sonrası yeniden inar için bir proje tasarlıyoruz. TSKB ile çalışmamızda birlikte çok fazla etki edebiliyoruz. Gelecekte dünyayı iyi bir yer yapabilmemiz birlikte en iyi noktaları uygulamaya almamız gerekiyor."

"Sürdürülebilir kalkınma için önce toplumsal dönüşüm gerekiyor"

"Türkiye'nin Yeşil Kalkınma Yolculuğu" panelinin moderatörlüğünü Ekonomi Gazetesi Yönetim Kurulu Başkanı Hakan Güldağ gerçekleştirdi. Paneldi konuşmacı olarak UN SDSN Türkiye Ağı Koordinatörü Bahar Özyaz, **İstanbul Sanayi Odası (İSO)** Sürdürülebilirlik Platformu Başkanı Sultan Tepe ve UNDP Türkiye Mukim Temsilcisi Yardımcısı Miodrag Dragisic yer aldı.

2015 yılından beri sürdürülebilir kalkınma raporu yayınladıklarını aktaran UN SDSN Türkiye Ağı Koordinatörü Bahar Özyaz, "Şirketlerin yüzde 15'inin yeşil dönüşümü dikkate aldığını ama malesef genel anlamda da yeşil bir badana gibi gördüklerini izlemiyoruz. 2030 gündeminin 2050 olarak bulunacağız. Sürdürülebilir kalkınma için ilk sırada eğitim geliyor. Eğitim reformu yapmalıyız. İkincisi, doğru verimli **sanayi** politikaları geliştirmek ve **sanayi** destek vermek" diye konuştu.

Yeşil dönüşüm için 1000 **sanayi** kuruluşu ile yaptıkları anketten bahseden İSO Sürdürülebilirlik Platformu Başkanı **Sultan Tepe**, "Yüzde 48,97'si yeşil dönüşümü andığını ve derinlemesine bilmediğini söyledi. Yüzde 34,27'si bir plan var, dönüşümü yapacağını diyor. Yüzde 18,19'u da eylem planı var, harekete geçirdim, dünyada da alanda önde şirketlerden biriyim diyor. Sürdürülebilirlik için ilk kriter eğitim olmalı. Toplum dönüşmeden ilgili alanlarda gerekli dönüşümü yapamazsınız. Kamu tarafı gereğini yapar, ETS sistemini hayata geçirebiliriz sorun yaşamayız. Bütün şirketlere karbon ölçümlerini mutlaka

yaptırmamız lazım" dedi.

UNDP'nin 50 yıldan fazladır Türkiye'de faaliyetleri olduğunu vurgulayan UNDP Türkiye Mukim Temsilcisi Yardımcısı Miodrag Dragisic, "160'tan fazla köyde 1500'den fazla hane için proje yürütüyoruz. Çatılarda GES kurulması ile ilgili ciddi sonuçlara ulaştık. Hanelerin elektrik harcamalarını düşüncüye üretim süreçlerine nasıl dahil olabileceklerini planladık. Türk ekonomisinin rekabet gücü için özellikle yeşil dönüşüm için yatırımlar gerekiyor. Projeler için taraf için de karlı olmalı. Sosyal ve çevresel etkiler gibi kapsayıcı yaklaşımlar dikkate alınmalı" ifadelerini kullandı.

5 HAZİRAN DÜNYA ÇEVRE GÜNÜNDE İŞ DÜNYASI
Temiz üretim,

5 Haziran Dünya Çevre Günü Özel Yayını, Sürdürülebilirlik Akademisi ile EKONOMİ gazetesinde gerçekleştirildi. İş dünyasının liderleri "çevresel sürdürülebilirliği" anlattı.

Daha önceden "olmasında fayda var" diye kabul ettiğimiz iş sürdürülebilirlik yaklaşımı, bugün şirketlerin uzun vadeli ekonomik başarısı için vazgeçilmez konumda.

Bir şirketin faaliyetlerinin çevre ve toplumu nasıl etkilediği ve bunun iş modelini nasıl şekillendirdiği, bir şirketin gelecekte var olup olmayacağını belirliyor.

İklim değişikliğinin etkileri ve sınırlı kaynakların yaratıldığı baskı, "al, kullan, at" modelini temel alan doğrusal ekonomi modelinin daha fazla sürdürülemez olduğunu ortaya koyuyor.

Şirketlerden iş modellerinin çevresel, sosyal ve yönetimsel etkilerini belirleyip, bu durumu sürdürülebilir kalkınma yoluyla yöneterek sorumluluk almaları bekleniyor.

ESG (ÇSY), bir kuruluşun finansal olmayan Çevresel, Sosyal ve Yönetimsel boyutlarında sürdürülebilirlik uygulamalarındaki performansını tanımlıyor. Bu performansın ayaklarından biri olan çevresel sürdürülebilirlik, işletmelerin ve toplumların doğal çevrenin korunmasını, kaynakların verimli kullanılmasını ve çevresel etkilerin azaltılması için uyguladığı stratejilerin bir bütünü olarak tanımlanıyor.

Bu yaklaşım, gelecek nesillerin de sağlıklı bir çevrede yaşamaya hakkını korumak amacıyla doğayı koruma ve iyileştirme üzerine odaklanıyor ve temelde, enerji ve su tüketimini azaltmak, atıkları yönetmek, karbon ayak izini küçültmek, biyoçeşitliliği korumak gibi pek çok alanı kapsıyor.

Genel olarak, iklim değişikliğinin yıl açacağı küresel yıllık zararın 2050 yılında 19-59 trilyon dolar aralığında olarak üzere ortalama 38 trilyon dolar olacağı tahmin ediliyor. Bu zararlar temel olarak artan sıcaklıkların yanı sıra, yağış ve sıcaklık değişikliğindeki farklılıklardan kaynaklanıyor.

Süden etylene geçme zamanı kıstas geldi, geçiyor.

Biz de Sürdürülebilirlik Akademisi işbirliğinde Nasıl Bir Ekonomi TV'de 5 Haziran Dünya Çevre Günü Özel Yayını'nda, iş dünyasının liderleri ile "çevresel sürdürülebilirliği" konuştuk. Çevresel sürdürülebilirlik hala "olması gereken" bir bakış açısı mı, yoksa iş modelinin ta kendisi mi?

MERVE YEDKİ

BOĞAZICI ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ, SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK AKADEMİSİ ÜYE AĞI BAŞKANI TAMER ATABARUT

En önemli konu çözümlerin işbirliği ile üretilmesi

Son yıllarda giderek daha fazla etkisini yapıyoruz bir çok olumsuz çevre olayına manzı kalıyoruz. İklim krizini her geçen gün daha fazla yaşıyoruz. Yaşadığımız dönemde çevre kilitli. İklim değişikliği, biyoçeşitlilik kaybını 'üçlü gezegenin krizi' olarak adlandırıyoruz. Dünya Meteoroloji Örgütü 2023'ü gelişmiş ve sıcak zaman olarak ilan etti. Böylece 2023 iklim krizinde en fazla olumsuzluğa şahit olan dönem oldu. Bu sadece kara ile sınırlı değil, okyanus ve denizleri ısınması da söz konusu. Tabii, bütün bu değişimler seller, taşkınlar ve daha önce sık görülmemiş olumsuz suyu hava olaylarını beraberinde getiriyor. Bu sene BM tarafından Dünya Çevre Günü teması "Yeniden Hayal Et. Yeniden Yarar. Yeniden Canlandır" sloganıyla "Ekosistem Restorasyonu" olarak belirlendi. Tabii ki zamanı geri alamayız, fakat bir yandan çevre kirliliğini önlemek diğer yandan ormanlaşmaya gayret gösteriyor, arazilerimizi koruyorak, toprak alıyıp ve üst yapı projeleriyle geri kazanmaya çalışabiliyoruz. Bu süreçte en önemli konu işbirliği. 2023'teki sürdürülebilirlik raporlarımızın her biri bize bir yıl önceye göre daha kötiye geçtiğini gösteriyor. Örneğin, Yeni Sürdürülebilir Kalkınma Çözümleri Ağ (SDSA) Raporu'nda ilk defa 2023'te sürdürülebilirlik kalkınma endeksinin geride gitmiş görüyoruz. BM'nin belirlediği 2030 hedeflerine ulaşmak için iletmiş gerekenler, maalesef 2023 raporunda amaçlara geride doğru gittiğimiz ortada. İşte bu yüzden her beraber bir şeyler yapmalıyız.

EKONOMİ GAZETESİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI HAKAN GÜLDAĞ Türkiye'nin yeni büyüme stratejisi yeşil dönüşüm, saat sesi işliyor

5 Haziran Çevre Günü için özel bir çalışma yaptık. Geliştirmiş noktada çevreye borcumuz var. Bunun pek çok boyutu bulunuyor. Biz yaptığımız bu çalışma ile konuyu ekonomi ekseninde ele alıyoruz. Biliyoruz ki Türkiye'nin yeni büyüme stratejisi yeşil dönüşüm. Ama bununla ilgili kim ne yapıyor, bunu biraz sorgulamaya çalıştık. Hem çok büyük ekosisteme dokunan şirketimizin temsilcileri hem de gençler dışındaki temsilcileri paylaştık. Yeşil dönüşümü konuşuyor muyuz, eyleme geçiyor muyuz? Vakit sızdırmayalım. O saatin işleyen tük tek sesini duyuyoruz, ama ne kadar adam atıyoruz, onu sorgulamak için bu çalışmaya yapıyoruz.

İSTANBUL SANAYİ ODASI ÜYE YEKİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK PLATFORMU BŞK. SULTAN TEPE Artık herkes temiz üretmek zorunda

İSO olarak Türkiye'de sürdürülebilirlik platformunu kuran ilk STK'lerden biriyiz. Dünya nihayet, daha fazla kiletmeyeceğiz öğrendik. Ekosistem o kadar bozuldu ki artık kendi neslimizi sorgulamaya başladık. Şu anda 1,5 derecelik bir sunmayı geçiş durumundayız. Fakat 1,5 derecelik küresel ısınma sınırına dayandığımız dünyaya yaşayamayacağımız sonuçlarla karşı karşıya kalacağız. Dolayısıyla dünyanın bütün oyuncuları, 'Evet bir artık temiz üretmek, artık yeşil dönüşümü yola devam etmek zorundayız' diyor. Yeşil dönüşüm ile devam etmek istediğimizde ise öncelikle teknoloji geliyor. Bu yüzden bütün ülkeler teknoloji yarışında. Yeşil dönüşümde ilgili yıl haritaları ortaya kondu. Fakat toplumu bilgilendirmeye zaman lazım. Bu işi ticaretçileri çok uzun zaman alır. Bu işi ekonomiyi parçalayarak döndürmediği sürece dünyanın yeşil yelkenciliği gelececek. Türk ekonomisinin yüzde 95'i KOBİ'ler oluşturuyor. Teknoloji çok pahalı, KOBİ'lerin

UNILEVER TÜRKİYE, ORTA ASYA VE İRAN ÇAMAŞIR BAKIM KATEGORİSİ PAZARLAMA DİREKTÖRÜ ALPER ÇAPAR

Aksiyonların hızlandırılması gereken dönemdeyiz

Unilever olarak sürdürülebilirliği iş modelimizin kalbine aldık. 2010'da Unilever Sürdürülebilir Yaşam Planı ile tedarikten, üretime kadar bütün süreci yeniden tasarladık. Dünyada her gün 3,4 milyar liter su tüketiliyor. Unilever ürünü kullanıyor. Türkiye'de ise her evde muslukta bir tane Unilever ürünü var. Bu bize büyük bir sorumluluk getiriyor. Liderlik ettiğimiz sürdürülebilirlik çalışmalarımız, dört ana odak alanı var. Bunlar; eğitim, doğa, plastik ve geçim kaynağı. Operasyonlarımızdan kaynaklı sera gazı emisyonlarımız 2030'da yüzde 100 azaltma gayesindeyiz. 2015'ten 2023'e kadar yüzde 78 oranında azalmış geçmektedir. Yenilebilir enerjiye ciddi yatırım yapıyoruz. İzmir dondurma deponumuzda kendi güneş santralinizi kurduk. Dünyadaki üç büyük bakım fabrikası arasında Konya'daki fabrikamızda kurduğumuz güneş tarlası ile enerji ihtiyacımızın 31'i T1'e karşılıyor. 2030'a kadar temel mahsullemizin yüzde 95'i sürdürülebilir kaynaklardan elde etmeyi, portfolyümüzdeki sert plastiklerin tamamını yenilebilir, geri dönüştürülebilir hale getirmeyi taahhüt ediyoruz.

FORVIS MAZARS CEO & SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ELÇİSİ DR. İZEL LEVİ COŞKUN

Neden? sorusu yerini Nasıl yapar? sorusuna bıraktı

"İş dünyasından" Biz de bu dünyanın bir parçasıyız ve onunla birlikte uyum içinde olmamız yokunu artık bilmalyız' cümlesini artık daha çok duyuyoruz. İşletmeler bir farkındalık sürecinde. "Neden?" sorusu "Nasıl yapar?" sorusuna geçmiştir. Burada birkaç tane faktör çok önemli rol oynuyor. Özellikle, Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları ciddi bir şekilde baskı yapıyor. Artık tüketiciden de baskı geliyor. Ancak aksiyon almada ağır ilerliyoruz. İşbirliği

L'ORÉAL TÜRKİYE GENEL MÜDÜRÜ SİNEM SANDIJCİ GÖKÇEN Bütün ekosistemden kendimizi sorumlu tutuyoruz

Sürdürülebilirliği işinin özine koymuş bir şirket olarak sadece hareketle geçmekle kalmayıp, konuya öncülük ediyoruz. Gelecek için L'Oréal programımızın en kapsamlı programı olan 'Kalkınma Hedeflerimiz' yer alan 17 maddeden oluşan kapsamlı programı sunuyoruz. Sadece kendi tükettığımız sudan değil, tüketicinin ürünümlerini kullanırken harcadıkları sudan da kendimizi sorumlu tutuyoruz. En büyük önceliğimiz, Bilim Temelli Hedefler İniyatı'yla beraber hedeflerimizi 5 bağli altında topluyoruz. Bunlar; İklim, su, biyoçeşitlilik, doğal kaynaklar ve toplumlar. L'Oréal Doğal Yenileme Fonu ile 50 milyon Euro'luk fonu, yenilik ve yeni bir yaklaşımla çevrenin ve doğanın iyileşmesi için kullanıyoruz. Aynı şekilde, çok yakın zamanda hayata geçireceğimiz İklim Değişikliği Kaynaklı Risklerden Ortaklaşarak Sorumluluk Destek olmak için 15 bin Euro'luk İklim Açılış Fonu'muz bulunuyor.

Türkiye'deki fabrikamız, su desteği fabrikamızın yanında yer alıyor. İsviçreli su dağıtım teknolojileri şirketi Gosa ile yaptığımız iş birliği sonucu ortaya çıkan akıllı subağlı sayesinde su tüketimini yüzde 70 oranında azaltabiliyoruz. İnovasyonun sürdürülebilir ve sorumlu olması gerektiğine inanıyoruz, bunun içinde teknolojiyi kullanıyoruz. Geri dönüşüm ve İleri Dönüşümde bizim için önemli konular. Odagımız, atıklarımız azaltırken elektrizasyonu sağlamak. Bütün tesislerimizin karbon neti olmasa adına 2025 hedeflerimizize ulaşmaya çok yakın olduğumuzu biliyoruz. Sorunlarımızın birini de dijital karbon salıverimi ölçümlenmek ve bu konuda aksiyon geçmek. Fransız startup IMPACT+ ile işbirliği yapıyoruz. Bu sayede bir reklam kampanyamızın karbon ayak izini yüzde 40 oranında azaltabiliyoruz. Sürdürülebilirlik gelecek nesillere olan sorumluluğumuz.

kurulu kararlarından öte, paydaşların ihtiyaçlarını dikkate ve aradığı uyumu sağlamak gerek. Bunun için sürdürülebilirlik konitesinin oluşturulması ve üst yönetimin her hesap verebilir bir şekilde desteklemesi çok önemli. Bunlar olduğu zaman çark dönmeye başlar, geri geri peşinden gelir.

QR KODU ANILKI TELEFONUNUZDA OKUTARAK 5 HAZİRAN ÇEVRE GÜNÜ ÖZEL YAYININI NASIL BİR EKONOMİ TV'NİN YOUTUBE KANALINDAN İZLEYEBİLİRSİNİZ.

ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞE NASIL BAKIYOR?

hemen şimdi!

YouTube kanalımız Nasıl Bir Ekonomi TV'den izlenebilecek olan yayında, söylemden eyleme geçilip geçilmediği merceğe altına alınırken, bu alanda yapılan çalışmalar masaya yatırıldı.

UN GLOBAL COMPACT YÖNETİM KURULU BAŞKANI AHMET DÖRÖNCÜ İklim eylemi odasında hedef belirleyenler arıyor

Her geçen gün iklim değişikliğiyle mücadele konusunda farkındalığın öznesi geçen hareketle geçen şirket sayısının arttığı görülmüştür. Gün geçtikçe daha fazla şirket iklim eylemi odasında somut hedefler belirliyor; verisi dayalı strateji geliştiriyor ve bu yönde ilerlemelerini şeffaflar bir şekilde raporlıyor. Bu artışın birçok nedeni var. İklim değişikliğiyle mücadele eden şirketler önemli bir rekabet avantajı elde ediyor, maliyetlerini düşüyor, verimliliklerini artırıyor, hani madde ve tedbir zincirindeki riskleri daha iyi yönetebiliyor, finansmana erişimi kolaylıyor, marka itibarı artırıyor, müşteri çalışan bağlılığı artırıyor. Öte yandan düzenleyici ortamdaki bu konuda adım atılmasını zorunlu kılıyor. UN Global Compact de şirketlerin SSKAT'lar üzerindeki çabalarını hızlandırmaya hedeflerini ve şirketleri somut taahhüt bulunmaya davet eden "Daha Hızlı, Daha İyi" girişimini duyurdu. Bugün itibarıyla Türkiye'den 21 şirket iklim eylemi

odasında taahhüt verdi. Bu sayının güç geçtikçe artacağını umuyoruz. Atılması gereken adımları ise şöyle sıralayabiliriz;

- **Uzun vadeli düşünmeliz:** Kısa vadeli kazançlardan ziyade, uzun vadeli stratejilerle odaklanmalı; sorunların kök nedenlerine yönelik çözümler geliştirmeliyiz.
- **İnovasyon ve teknolojiye yatırım yapmalıyız:** Yenilenebilir, yerli teknolojiye ve sürdürülebilir üretim yöntemleri, dörögüçlü gibi alanlarda inovasyon, hem maliyetleri düşürmek hem de çevresel etkileri azaltmak için büyük fırsatlar sunuyor.
- **Şeffaflık ve hesap verebilir olmalıyız:** Taahhütlerini yerine getirmesi ve ilerlemenin düzenli olarak raporlanması, hem itibar hem de güven inşa ediyor.
- **Paydaşlarla işbirliği yapmalıyız:** Tedarik zincirinden müşterilere, çalışanlardan yatırımcılara kadar tüm paydaşlarla işbirliği yapmamız gerekiyor.

SCHNEIDER ELECTRIC TÜRKİYE, ORTA ASYA BÖLGE BAŞKANI İSMAİL YAMANGÜL Kar ve sürdürülebilirlik amaçları bir arada düşünülmeli

BM Sürdürülebilirlik Kalkınma Amaçları ile ilgili son yayınlanan raporda, şirketlerin sadece yüzde 15'inin konuları hedeflere doğru ilerlediği görülmüştür. Yüzde 85'iniz geride kalmış durumda. Bilme Dayalı Hedefler Girişimi kapsamında, son beş yılda birlikte şirket ilerleme kaydetmiş sizlerini ve girişimi üye oldu. Bugün iş dünyasında birçok şirkette ESG rolleri olmaktadır. Farkındalık boyutunda oldukça iyi durumdayız fakat bu için tek boyutu farkındalık değil.

Dijital dönüşüm ve çevresel sürdürülebilirlik tarafında eksiklikler var, fakat ne yazık ki dünyanın bekleyecek durumu kalmadı. Finansal yatırım açığı hala var. Şirketler sürdürülebilirlik bilinci ile yetmiş insan kaynağı bulmakta zorlanıyor. Aynı zamanda, strateji eksikliği oldukça da görülmüştür.

Schneider Electric enerjinin geçtiği her noktada bulunuyor. Yaptığımız en ufak bir iyileştirme kalkınma hedeflerinden bir

NIPPON PAINT BETEK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TAYFUN KÜÇÜKOĞLU Ekonomi, toplum ve çevre bundan 50 yıl öncesine kıyasla daha yakın

Geleceğimizi konumak adına tüm ülkelerin küresel sıcaklık artışı 2 derecesinin altında tutarak, 1.5 dereceye sınırlandırma hedefine uygun çalışmalar yapması gerekiyor. Nitekim Avrupa'da hedeflerin başıyama ulaşması için 2030'a kadar karbon emisyonlarını 1990 yılı seviyelerine göre yüzde 55 azaltılması şart koşuldu. Bu noktada somut ve somut enerji kaynaklarının en doğru ve en verimli şekilde kullanımını büyük önem taşıyor.

Hem insanların hem de gezegenin refahını sağlamak için dört paydaş köklü rol üstleniyor. Kim bu paydaşlar dersek, hükümetler, sivil toplum kuruluşları, uluslararası kuruluşlar ve tabii ki iş dünyası. İş dünyasının iş günümüzde yalnızca iş değil. Riskler artık küresel. Ekonomiler, toplumlar ve çevre bundan 50 yıl öncesine kıyasla birbirleriyle daha yakından bağlantılı. İş dünyası, kısa vadede karla ölçülebilen ekonomik bir araç üretmeyi, uzun vadede ise sürdürülebilir değer yaratmayı amaçlamak. Nitekim bunun için birçok şirketin ciddi adımlar attığını ve söylemden eyleme geçtiğini söylemek mümkün. Ancak bu adımların yeterli olup olmadığı konusunda, toplumlarda elbette soru işaretleri var. Ve bu soru işaretleri de çok kalı.

Ne yazık ki dünya genelinde, binalar karbon salınımı yüzde 40'ından sorumlu. Yaşanan bu karbon salınımı yüzde 80'i ise ısıtma ve soğutma için harcanan enerjiden kaynaklanıyor. Tüm dünyada 2050 ye kadar mevcut bina stokunun 2'ye katlanması bekleniyor. Tüm bu rakamların yanı sıra yalıtım konusunda daha kapsamlı ve destekleyici çalışmalar yapılmasını elzem hale getiriyor.

Nippon Paint Betek olarak, de çephe ve yalıtımın melekmet meselesi olarak görüyoruz. İki yalıtım sistemleri markamız Dalmacrylic, çevreye ve topluma duyarlı çalışmalarla sürdürülebilir bir dünya için çalışıyor. Kuruluşumuz 2007'ten bu yana 250 milyon metrekare o yalıtım gerçekleştirdi. Yani 2.6 milyon konutun yalıtımını yaptık ve 32.5 milyon ton sera gazı salınımı engel olduk. Gözümüzde daha iyi cansızın diye bir örnek vermek istiyoruz. Ülkemizin en önemli ormanlarından birisi olan Bolu Ormanları'nın 23 senede sağlıklıca karbonoksit emilimine denk gelen bir fayda elde edilmiş oldu.

420

MİLYON HEKTAR

1990'DAN BU YANA, DÜNYADA TAHRİP EDİLEN ORMAN ALANI.

68

%

İNSAN FAALİYETLERİ SONUCUNDA 1970'NDEN GÜNÜMÜZE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİKTEKİ AZALMA.

245.000

KM²

DENİZLERDE VE OKYANUSLARDA KİRLİLİK NEDENİYLE YAŞAMIN NEREDEYSE TAMAMININ YOK OLDUĞU ALAN.

SANKİ HOLDİNGİ CEO'SU ENİSE ADEMOĞLU MATBAY Artık eylemi değil, öğrenim ivmesini konuşmalıyız

Özellikle son dönemde ESG çevre olarak algılanı da sürdürülebilirlik çok geniş bir kavram. Çevrenin etkilerini biley, ekonomi, kurumsal veya devlet yapılan olarak çok bütüncülün için öne çıkmış durumda. Çevre boyutunda artık konusunu kabını bilmeliyiz. Eyleme geçmeyi dahi konuşmamız gerek. Çok çabık kaldık, sonuçları, eylemin ivmesini konuşmalıyız. Sanki Holding 40 milyar TL'lik yitimi çözüme, 14 bin çalışanla istihdam sağladığı 4 ana sektörde üretim yapıyor. Bu ana sektörlerin başında tekstil yer alıyor. Bilindiği gibi tekstil sektöründe SKDM öncelikle gibi girişimlere de azından arka plan bir sürü yönetmelik süreci içerisinde. Durumun farkındayız ve önlemlerimizi almaya çok önceden başladık. 30 ana temamız var. Bunlar: Değerler, dönüşüm ve döngüsel... Döngüsel ekonomi ile ilgili teknolojileri de bütüncül olarak RE&IP adında bir greentech girişim var. Dünyada tekstil atığının sadece %1'i geri dönüştürülüyor. Atıkların %85'i maalesef yakılıyor ya da toprağa gömülüyor. 80 bin tonunik kapasiteyle yeni geliştirilmiş geri dönüşüm girişimini RE&IP teknoloji ile üretim düzeni kurduk. Önemli hedefi 1200 bin tona kadar çıkacağız. Enerji ve yapı sektöründe de önemli adımlar attık. Bir sürdürülebilir iş modeli geliştirmişiz aynı sürdürülebilirlik, 120 yitimi bu gururla kutuyoruz.

THE PUREST SOLUTIONS CEO'SU ALIN ÖZAN EYLİYAOĞLU Tüketici durum farkında, markaların ambalajı azaltmasını istiyor

Global ölçekte firmaların su anda sürdürülebilirlik üzerine ciddi çabaları var. Ancak küçük ölçekli firmaların aksiyonlarını pozitif dönmeye önemli. Ancağımız, dünya genelinde her yıl yaklaşık 380 milyon ton plastik atık ürettiğini gösteriyor. Bunun yüzde 46'sı plastik. Plastik ambalajların tedarikinin kolay, maliyetinin düşük olması maalesef kozmetik sektörü için kullanım istahını artırmış durumda. Yılda yaklaşık 120 milyar adet plastik atık ambalaj üretiliyor ve bunların sadece yüzde 9'u bu zamana kadar geri dönüştürülebiliyor. Okyanuslara dağılan plastik nedeniyle her yıl 100 bin deniz memelisi, 1 milyondan fazla deniz kuşu ölüyor. Tüketici durum farkında, ambalajın azaltmasını istiyor. Hatta

tüketicinin yüzde 90'ı ambalajın nasıl dönüştürüleceği konusunda firmadan bilgi bekliyor. Müclerinin yüzde 91'i ise daha az paketeleme istiyor. Önemli noktalarından birisi de tüketicilerin yüzde 80'i yeniden doldurabilir ambalaj istiyor. The Purest Solutions 2020 Mart'ında kurulu ve ürünümüz aynı yıl satışa çıktı. Odakımız ilk günden ribaren sürdürülebilirlik. Tüm süreçlerimizi bunun üzerine inşa ettik. 163 kişilik ekibimizin yaş ortalaması 26. Ben 31 yaşındayım. Şirketin kurucu ortağı, kız kardeşim Hazal Eviyaoğlu 26 yaşında. Hazal, Münih Teknik

Üniversitesi'nde "Sürdürülebilir Kaynak Yönetimi" çalışıyor. 36 ilüye ihracat yapıyoruz. İhracat kilogram değerimiz 130 ile 150 dolar arasında. Ürünlerimizin nazil ayrıntılabileceğini ve dönüştürüleceğini QR kodu ile sunuyoruz. Yeni ürünlerimizde kutuyu tamamen ortadan kaldırdık. Geçen yıl 4 ürünüümüzün yeniden doldurabilir ambalajını ile satışa çıkardık. Paketleme kollemlerini yaparsanız kadar en az 4 kere tekrar kullanıyoruz. Böylece geçen yıl 84 ton kâğıt atığı önledik. Önümüzdeki ay da sürdürülebilirlik raporunuzu yayımlayacağız.

CARİLLİ GIDA ORTA DOĞU, TÜRKİYE, AFRIKA VE HİNDİSTAN CEO'SU VE YÖNETİM KURULU BAŞKANI MURAT TARAKOĞLU Amaç sadece doğayı korumak değil, yaşanabilir bir ekosistem yaratmaktır

"Sürdürülebilirliğin tanımını sadece doğayı korumak değil, aynı zamanda yaşanabilir bir dünya, ekosistem yaratmaktır. Carigli, 160 bin çalışan ile 70 ülkede faaliyet gösteren, 150 yıllık bir firma. 2023 yılında 31 il kapsayacak çok kapsamlı bir araştırma yaptık. Raporda, Türkiye'nin tasarruf etmesi için azaltmaya konusuna derinden bağlı olduğu ortaya çıktı. Halkımızın yüzde 92'si 'suyla gereksiz yere açık bırakmam', yüzde 81 'kullanılmadık elektrikli aletlerin fişini çekmem', yüzde 50'si 'plastik ambalaj, pet şişe kullanılmadık kullanılmaya çalışıyoruz' diyor. Bizim sürdürülebilirlik stratejimiz üç ana temel üzerine kurulu. İki iklim, ikinci toprak ve su, üçüncüsü de insan. Karbon emisyonu ve karbon

azaltım, sera gazı salınımını azaltmamız, tedbirli zircin yönetim süreci, tarım alanlarının korunmasıyla ilgili dünya çapında hedeflerimiz var. Türkiye'de paralel olarak 2019 yılında geliştirdiğimiz '1000 Çiftçi 1000 Bereket' programı çalışmalarımıza bir örnek. 6 yıldır devam eden program ile dijital tarım uygulamalarını yaygınlaştırmak, çiftçilerin refahını ve ürünlerinin verimini artırmak, tarımda sosyal ve dijital dönüşümü desteklemek, bölgesel ve küresel gıda ihtiyacının azami verimlilikle karşılanmasını katkı sağlamak istiyoruz. İlk yıl bin çiftçi mox, ayçiçeği ve kanola ile yola çıktık. Şu anda altı bin çiftçi ile devam ediyoruz. Tabii ki doğaya karşı yapabileceğiniz sınırlı

ama teknolojiyi ve onano tarımı kullanarak verimlerini artırmalarında çiftçilere yardımcı oluyoruz. Tarlasına meteoroloji, sulama ve tahmin istasyonu kurulan çiftçiler, gelen anlık veriler doğrultusunda hava ve toprağın sıcaklığını ve nem oranını takip edebiliyor. Böylelikle hem hastalık riski azalıyor hem de doğru zamanda, doğru miktarda kaynak kullanılarak tasarruf sağlanıyor. Bu programa uyanlarda yüzde 23 verim yaladık. Sonuçta, her şeyin merkezi insan.

ama teknolojiyi ve onano tarımı kullanarak verimlerini artırmalarında çiftçilere yardımcı oluyoruz. Tarlasına meteoroloji, sulama ve tahmin istasyonu kurulan çiftçiler, gelen anlık veriler doğrultusunda hava ve toprağın sıcaklığını ve nem oranını takip edebiliyor. Böylelikle hem hastalık riski azalıyor hem de doğru zamanda, doğru miktarda kaynak kullanılarak tasarruf sağlanıyor. Bu programa uyanlarda yüzde 23 verim yaladık. Sonuçta, her şeyin merkezi insan.

Sanayicilerin sürdürülebilirlik skorları açıklandı

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) Ipsos iş birliği ile gerçekleştirdiği 'İSO Sanayide Sürdürülebilirlik Eğilimi Araştırması' sonuçları açıklandı. Türkiye'deki sanayi kurumlarının sürdürülebilirlik konusundaki mevcut durum ve yaklaşımlarını anlamak üzere Türkiye'de ilk kez sadece sanayinin geneline yönelik gerçekleştirilen çalışmaya 717 sanayi firması katıldı. Araştırma sonunda elde edilen bulgular, İSO'nun üyesi sanayi firmalarını sürdürülebilirlik alanında desteklemek üzere gerçekleştireceği gelecek dönem çalışmalarına yön verecek.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular çerçevesinde Türkiye'de ilk kez, sanayinin geneli için 'İSO Sanayide Sürdürülebilirlik Eğilimi Skorları' da hesaplanarak 'Farkındalık', 'Yaklaşım' ve 'Uygulama' başlıklarında üç farklı performans skoru oluşturuldu. Her bir skor grubunda farklı sorular ele alınarak oluşturulan sonuçlara göre Türkiye genelinde sanayi firmalarının en yüksek skora ulaştığı alan 48,97 ile 'Farkındalık' olurken 'Yaklaşım' alanındaki skorları 34,27 olan sanayi firmalarının 'Uygulama' skoru ise 18,19 olarak ölçüldü.

EN ÇOK TEŞVİKE İHTİYAÇ DUYULUYOR

Firmaların, sürdürülebilirliğin kurumsal stratejiye entegre edilmesi noktasında henüz başlangıç aşamasında olduğu belirtilen araştırma sonuçlarında, firmaların sürdürülebilirlik gündemine ilişkin bilgi seviyesinin düşük, sınırlı sayıdaki sürdürülebilirlik hedefi belirleyenler arasında da ekonomik sürdürülebilirlik ile ilgili hedeflerin merkezde yer aldığı kaydedildi.

Araştırma bulguları Türkiye'deki sanayi kuruluşlarından yüzde 13'ünün karbon ayak izini hesapladığını, sanayi firmalarının, sürdürülebilirlik uygulamaları için en çok

'Teşvik/ Finansman Desteği'ne ihtiyaç duyduğunu gösteriyor. Araştırmaya göre sürdürülebilirlik hedef ve aksiyonlarını etkileyen en önemli etken 'Kanun ve Yönetmelikler' olurken, sürdürülebilirlik konusunda kamuya açık rapor yayımladığını beyan eden firmaların toplam oranının yüzde 6 olduğu belirtildi.

Araştırma kapsamında Türkiye'deki her 4 sanayi firmasının 3'ü sürdürülebilirlik konusunun firma vizyonunun çok önemli bir parçası olduğunu belirtse de yaklaşık her 10 firmadan 3'ünün sürdürülebilirliği günlük iş rutinlerine düzenli bir şekilde entegre ettikleri ve bu konuda ölçümlenebilir hedefler koyup aksiyonlar aldıkları dikkate alındığında Türkiye'deki sanayi firmalarının çoğunun sürdürülebilirliğin kurumsal stratejiye entegre edilmesi noktasında henüz başlangıç aşamasında olduğu kaydedildi.

BİLGİ SEVİYESİ DÜŞÜK KALDI

Araştırma kapsamında Türkiye genelinde sürdürülebilirlikle ilgili gündem başlıklarına ilişkin beyana dayalı bilgi seviyesinin çoğunlukla düşük olduğu görüldü. Araştırmaya katılanlar arasında, Paris İklim Anlaşması ve Türkiye'nin 2053 net sıfır emisyon hedefi dışındaki konularda 'Hiç bilgili değilim' ve 'Pek bilgili değilim' diyenlerin oranı, 'Biraz bilgiliyim' ve 'Çok bilgiliyim' diyenlerin oranından daha fazla çıktı.

Katılımcıların yüzde 58'i Paris İklim Anlaşması hakkında bilgi sahibi olduğunu beyan ederken, yüzde 50'si ise Türkiye'nin 2053 net sıfır emisyon hedefi hakkında hiç ya da pek bilgisi olmadığını ifade etti. En az kişinin bilgi sahibi olduğunu belirttiği konu ise yüzde 42 ile BM Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları oldu. Araştırmaya katılanların yüzde 32'si de Avrupa Yeşil Mutabakatı hakkında hiç bilgisi olmadığını beyan etti.

Su fakiri

ÖNCEKİ ya-
zımda karşı
karşıya olu-
nan kuraklık tehli-
kesine dikkat çek-
mişim. Aslında tehli-
ke büyük! Tehlike-
nin farkında olan
Tarım ve Orman
Bakanlığı da çalış-
malar başlatmış du-
rumda. Nitekim Tar-
ım Bakanı Sayın
İbrahim Yumak-

lı'nın ISO'da **sanayicilere** yönelik konu-
şması da su ile ilgili (01.06.2024 ta-
rihli Gazeteler).

Sayın Yumaklı "Su Verimliliği Sefer-
berliği" çalışmalarının sürdüğünü belir-
terek, "bu kapsamda, kentsel, tarımsal,
endüstriyel ve bireysel su verimliliği
için hedefler doğrultusunda öncelikli
eylemleri geliştirdiklerini" söyledi.
"Nüfus artış projeksiyonlarına göre
2050 yılında bugünden yüzde 70 daha
fazla gıdaya ihtiyaç duyulacağını" akta-
ran Yumaklı "Bu gıdayı üretmek için
yüzde 55 daha fazla suya gereksinim
duyacağız. Bunun için de güçlü bir
tarım ve güçlü bir **sanayi** sektörüne
daha çok ihtiyacımız var" dedi. Ayrıca,
"Türkiye'nin mevcut durumu itibarıyla
su stresi altında olduğunu, alışkanlıklar-
ın değiştirilmediği takdirde 6 yıl sonra
'su fakiri' bir ülke konumuna düşebile-
ceğini" belirtti".

Kaderde su fakiri olmaktan varmış!
Gelin fakir olmadan önceki durumu-
muza bir göz atalım. Bunun için bir de-
ğerlendirmeyi sizlerle paylaşacağım.
Sosyal medyadan Sayın Cemil Usanmaz
(Ziraat Mühendisi, Bakanlık Müşaviri)
tarafından verilerinden yararlanılarak
hazırlanan Türkiye'de yağış, su ve su-
lama ile ilgili bu değerlendirme şu şekil-
dedir:

Yağış

-Sayın Hocam kuraklık konusundaki
görüşlerinize katılıyorum. Ancak bazı
bölgelerimizde 2.500 mm/yıl yağış dü-
şerken, diğer bazı bölgelerimizde ise
250 mm/yıl yağış düşüyor. Yıllık düşen
yağış bakımında dünyada 130.sıraday-
ız. Bu coğrafyanın verdiği imkanlara
bakılırsa sulama bazı bölgelerimizde
gereklidir.

-Türkiye'nin 78 milyon hektar olan
yüzölçümünün yaklaşık olarak üçte bi-
rini teşkil eden 23,9 milyon hektar alan
tarım arazisi olup, bunun da ekonomik
olarak sulanabilir miktarı 8,5 milyon
hektardır. Ülkemizde halen, ekonomik
olarak sulanabilecek 8,5 milyon hektar
tarım alanının 2022 yılı sonu itibarıyla
6,96 hektarı yani %81,9'u sulanabil-
mektedir.

-Ülkemizde yıllık su tüketimi 57 mil-
yar m³e ulaşmıştır. Bu suyun; 44 milyar
m³ü (%77) tarımsal sulama, 13 milyar
m³ü (%23) içme, kullanma ve **sanayi**
suyu ihtiyaçlarının karşılanmasında kul-
lanılmaktadır.

Tarımsal kullanım

-Türkiye'de suyun önemli bir kısmı
sulamada kullanılmaktadır. Yağmur-
lama sulamalarda %35, damla sulama-
larda ise %65 oranında su tasarrufu
sağlanabilmektedir.

-Ülkemizin tarımsal üretiminde
diğer ülkeler ile rekabet edilebilmesi
için sulama alanlarında arazi toplulaş-
tırması mutlaka yapılmalıdır. AB ülkele-
rinde ortalama işletme büyüklüğü
yaklaşık 16 hektar iken bu alan ülke-
mizde sadece 6 hektar civarındadır.

-Diğer taraftan Türkiye'de tarım iş-
letmeleri tümüyle dikkate alındığında,
işletme başına ortalama parsel sayısı
11'nin üzerinde, ortalama parsel büyü-
klüğü 1 hektar civarındadır. AB ülkele-
rinde ise parsel büyüklüğü 1,8 hektar ile
4 hektar arasında değişmektedir. Bu se-
beple arazi toplulaştırması ile gerek par-
sel sayısı ve gerekse parsel büyüklüğü
açısından gelişmiş ülkeler seviyesine
ulaşılması hedeflenmektedir.

Mevcut su imkanlarımız ve gelecek
beklentisini yukarıda özetledik. Başta
sorumluluk makamlarında olanlar
olmak üzere yüce milletimiz suyun ge-
lecekte stratejik öneme sahip olacağını
lütfen dikkate alsınlar.

Son söz: Zenginken fakir olmak yan-
lış giden bir şey olduğunu gösterir.

Enflasyon zirvede, rezervler artıda ama PMI düşüşte

Hafta başında TÜİK merakla beklediğimiz Mayıs ayına ilişkin enflasyon oranlarını açıkladı. Son verilere göre enflasyon yıllık %75,45 olurken aylık bazda %3,37'lik artış kaydetti. Böylelikle bir süreden bu yana sıkça gündeme gelen enflasyonda zirve tartışmaları da son bulmuş oldu.

Hatırlayacağınız üzere son dönemde enflasyonun Mayıs ayında zirve yaptıktan sonra baz etkisi ile hızla düşeceği konuşuluyordu. Mayıs ayı enflasyonu ile tam da o

noktaya gelmiş durumdayız. Bundan sonrasında yıllık enflasyonda hızlı bir düşüş öngörülüyor. Ancak elbette önemli olan aylık enflasyonun ana eğilimi. Zira TCMB'nin yıl sonu ara hedefi olan %38'i yakalayabilmesi için yılın kalan aylarında enflasyonun aylık ortalama %1,7 civarında olması gerekiyor.

Fakat bu konuda piyasalar TCMB kadar iyimser değil. En son yapılan Piyasa Katılımcılar Anketi'nde cari yıl sonu için enflasyon beklentisi %43,64. Yani beklentiler arasında 5 puandan fazla fark var. Elbette bu fark son birkaç ayda azaldı fakat yine de beklentilerin henüz çapalanamamış olması enflasyonla mücadeleyi zorlaştırıyor.

Ekonomide bu haftanın bir diğer önemli gündem maddesi de rezervlerdeki artış. Esasen genel kanaat rezervlere brüt şekilde bakmak yönünde. Ancak son dönemde konu sıkça gündem olduğu için swap hariç net rezervleri de yakından takip ediyoruz. Hatırlayacağınız üzere swap hariç net rezervler çok uzun bir süre ekside seyretti. Hatta bir ara Hazine dövizleri de düşüldüğünde -75 milyar dolara kadar düşmüştü. Ancak yerel seçimler sonrası dönemde rezervler hızla toparlandı ve swap hariç net rezervler uzun bir aradan sonra ilk kez artıya geçti.

Ote yandan bu hafta açıklanan verilerden bir tanesi ise oldukça can sıkıcı. [İstanbul Sanayi Odası \(İSO\) Türkiye İmalat Satınalma Yöneticileri Endeksi \(PMI\)](#), anketinin Mayıs 2024 dönemi sonuçlarına göre; Nisan ayında 49,3 olan veri Mayıs'ta 48,4'e geriledi. Bu veri yılın en düşük seviyesine işaret ediyor. Ayrıca verinin son dönemdeki sıkılaştırma programının reel sektör üzerindeki etkisi ile uyumlu olduğunu ifade edebiliriz.

Son açıklanan büyüme verileri de ekonomide tüketim harcamaların yavaş bir şekilde devam ettiğine işaret ediyor. Elbette tüm enflasyondan tek başına tüketim sorumlu olmasa da tüketimin yüksek seyretmesi ve hafta bunun önemli bir kısmının ithalata dönüşmesi dikkatle takip edilmesi gereken bir konu. Ancak gelinen noktada tüketimin yavaşlatılmasına yönelik adımların ağırlıklı olarak içerideki üreticileri zorlamaya başladığını da not edelim. Bu durum zaten PMI verilerine de yansımış durumda.

Özette finansal kesimde veriler yavaş yavaş toparlanmaya işaret ederken sıkılaştırma programının etkileri reel sektör üzerinde daha da belirginleşmeye başladı. Örneğin nakit akışı yönetemeyen 491 şirketin yıl başından bu yana konkordato ilan ettiğini görüyoruz. Elbette konkordato mekanizması iyi niyetli işletme sahipleri için oldukça katkılı sağlayan bir uygulama olarak değerlendirilebilir. Ancak son dönemde konkordato uygulamalarının bir kısmının alacaklıları mağdur eden ciddi sonuçlar doğurmaya başladığı da gözlemleniyor. Bu konuda da yeni bir düzenlemenin yapılması gerektiğini hatırlatmakta fayda var.

LEVENT YILMAZ

levent.yilmaz@yeniayafak.com.tr